

نقش طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، صفات شخصیت و سبک‌های دل‌بستگی در پیش‌بینی علائم نشانگان ضربه عشق دانشجویان دختر^۱

رحیم یوسفی*

دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

الهام ادهمیان

کارشناس ارشد روان‌شناسی

کریم عبدالمحمدی

کارشناس ارشد روان‌شناسی

چکیده

تجربه عشق و سوگ عاشقانه در دانشجویان دانشگاه شایع است. هدف پژوهش حاضر بررسی نقش طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، صفات شخصیت و سبک‌های دل‌بستگی در پیش‌بینی علائم نشانگان ضربه عشق بود. به این منظور تعداد ۱۹۲ نفر از دانشجویان دختر دانشگاه شهید مدنی آذربایجان به روش نمونه‌گیری هدفمند و با توجه به ملاک‌های ورود انتخاب شدند و پرسشنامه طرح‌واره یانگ، پرسشنامه شخصیتی نئو و مقیاس دل‌بستگی بزرگسالان را تکمیل کردند. داده‌ها با استفاده از روش رگرسیون همزمان تحلیل شدند. نتایج نشان داد که طرح‌واره‌های ناسازگار حوزه خودگردانی و عملکرد مختل و دیگر جهت‌مندی و همچنین صفات شخصیتی روان‌رنجوری و باوجدان بودن و در نهایت سبک دل‌بستگی ایمن توانستند نشانگان ضربه عشق را در دانشجویان پیش‌بینی کنند. طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، صفات شخصیت و سبک‌های دل‌بستگی با نشانگان ضربه عشق ارتباط دارند و می‌توانند آن را پیش‌بینی کنند.

۱. این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی مصوب معاونت پژوهشی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان هست که با حمایت مالی معاونت پژوهشی انجام گرفته است.

*نویسنده مسئول

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۲/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۵/۲۲

DOI: 10.22051/jwsp.2016.2559

واژگان کلیدی

طرح‌واره؛ شخصیت؛ دل‌بستگی؛ ضربه عشق

مقدمه و بیان مسأله

یکی از موضوعات تأثیرگذار و شایان‌توجه در حوزه روان‌شناسی مثبت، بحث عشق در روابط بین فردی است که به ایجاد احساسات مثبت و شادی در افراد منجر می‌شود (پترسن، ۲۰۰۶؛ بهرامی احسان، بهرامی احسان، صادقی و کارخانه، ۲۰۱۱). روابط رمانتیک و عاشقانه در دوره جوانی بسیار رایج هستند و نزدیک به ۶۵٪ از نوجوانان آن را تجربه می‌کنند (اسمیت، ولش و فیت، ۲۰۱۰). روابط نزدیک بین انسان‌ها به‌ویژه پدیده عشق بین دو جنس مخالف، تأثیر معناداری بر جنبه‌های مختلف زندگی انسان به‌ویژه ابعاد روان‌شناختی دارد (واتسون، ۲۰۰۴). آنچه سبب می‌شود کسی عاشق دیگری شود، ساختن تصویرآرمانی از طرف مقابل و اغراق کردن در ویژگی‌های مثبت او و انکار ویژگی‌های منفی او است. برخی روان‌شناسان معتقد هستند افراد عاشق، من آرمانی خود را در فرد معشوق می‌جویند (یعقوبی، ۱۳۸۹). کارالیس و هسلم (۲۰۰۴) و هیون، سیلوا، کری، هولن (۲۰۰۴) در بررسی ویژگی‌های شخصیتی و ارتباط آن با آمادگی برای تجربه عشق، دو ویژگی شخصیتی گشودگی نسبت به تجربه و برون‌گرایی را بارز و برجسته معرفی می‌کنند.

ولی از سوی دیگر، به نظر می‌رسد که هر رابطه عاشقانه موفقیت‌آمیز نیست؛ به عبارت دیگر عشق و فقدان دو روی یک سکه هستند، بی‌تردید هر رابطه‌ای با مرگ یا جدایی خاتمه می‌یابد و تجربه عشق به رویارویی اجتناب‌ناپذیر با فقدان می‌انجامد؛ به عبارت دیگر شکست و ناکامی در عشق می‌تواند در خلال هر رابطه‌ای اتفاق بیافتد (بهرامی احسان، بهرامی احسان، صادقی و کارخانه، ۲۰۱۱). امروزه به‌ندرت می‌توان با افرادی مواجه شد که بی‌وفایی یا شکست در عشق و رابطه عاطفی را تجربه نکرده باشند یا در زندگی دیگران شاهد آن نبوده باشند (صنم‌نژاد، پاشایی، افتاده‌حال، استادحسنلو، خدایارفرد، آرین و فراهانی، ۲۰۱۱). در هر حال پدیده عشق که تحت تأثیر فرآیند روان‌شناختی آرمانی‌سازی است، در برخی موارد یک‌طرفه است. یعنی یک طرف به شدت به دیگری عشق می‌ورزد و طرف مقابل ممکن است چنین احساسی نداشته باشد. گاهی نیز عشق و علاقه دوطرفه است، اما یکی از دو طرف علاقه بیشتری به طرف مقابل دارد و اگر این روابط درهم بشکند، طرفی که سرمایه‌گذاری عاطفی

بیشتری کرده‌است، بیشتر آسیب خواهد دید. در هر صورت، جدایی و دل‌کندن بسیار دشوار است و انتظار اینکه فرد عاشق بتواند بدون تحمل رنج از فرد محبوب دل‌بکند، انتظاری بیهوده و غیرممکن است. روابط مثبت بین فردی از جمله عشق تأثیرات معناداری بر ابعاد جسمانی و روان‌شناختی انسان دارد. به نظر می‌رسد شکست در عشق با واکنش‌های منفی مانند رفتار پرخاشگرانه، اضطراب و افسردگی همزمان می‌شود، اگر عشق بتواند بر ابعاد مختلف سلامت تأثیر بگذارد، مطالعه شکست در عشق و پیامدهای حاصل از آن نیز اهمیت می‌یابد (بهرامی احسان، بهرامی احسان، صادقی و کارخانه؛ ۲۰۱۱). در واقع، جدایی مانند سوگواری در غم از دست دادن یکی از نزدیکان است. شکست عشقی یک حالت ناکامی و حقارت است که یک فرد را پس از جدایی از شخص مورد علاقه و طرد شدن از جانب او، آزار می‌دهد (یعقوبی، ۱۳۸۹). درد هیجانی ناشی از فقدان عشق می‌تواند وخیم‌تر شده و به نشانگان ضربه عشق^۱ منجر شود (دهقانی، عاطف‌وحید، غرای، ۱۳۹۰). راس (۱۹۹۹) برای اولین بار نشانگان ضربه عشق را معرفی کرد. نشانگان ضربه عشق، مجموعه علائم و نشانه‌های شدیدی است که پس از فروپاشی یک رابطه عاشقانه بروز می‌کند، زمان زیادی به طول می‌انجامد و عملکرد فرد را در زمینه‌های متعدد (اجتماعی، تحصیلی و حرفه‌ای) مختل می‌کند و واکنش‌های غیرانطباقی را به دنبال دارد. هنگامی که یک رابطه عاطفی نسبتاً پایدار به پایان می‌رسد، احساسات بسیار متفاوتی می‌توانند پدید آیند. اگر چه هر فردی منحصر به فرد است، اغلب افراد مراحل متفاوتی از پدیده فقدان را تجربه می‌کنند. تجارب معمول پس از یک شکست عاطفی می‌تواند شامل دامنه وسیعی از احساسات مانند احساسات خشم، غم و اندوه، افسردگی، تنهایی، اضطراب و بی‌خوابی، علائم جسمانی و در نهایت فروپاشی اعتماد متقابل و مشکل در ایجاد مجدد رابطه با دیگران باشد (نلسن، اروین و دیلزر، ۱۹۹۹). به نظر می‌رسد که عشق و بسیاری از جنبه‌های سرمایه‌گذاری عاطفی در روابط عاشقانه با خصوصیات بنیادی شخصیت انسان مرتبط باشند (وایت، هندریک و هندریک، ۲۰۰۴). اینگل، اولسون و پاتریک (۲۰۰۲) مطرح می‌کنند که عوامل شخصیتی یکی از عوامل تأثیرگذار در پدیده عشق و روابط عاشقانه هستند. برای نمونه آن‌ها در خصوص ارتباط بین مدل پنج‌عاملی شخصیت و مؤلفه‌های سه‌گانه عشق نشان دادند که عامل باوجدان بودن می‌تواند به‌طور معنادار عشق و پیامدهای آن را در مردان و زنان درگیر

1. Love Trauma Syndrome

در روابط عاشقانه پیش‌بینی کند. آن‌ها همچنین اشاره می‌کنند که افراد با انگیزه استقلال بالا کم‌تر در روابط بین فردی عاشقانه درگیر می‌شوند و انگیزه استقلال در زنان کم‌تر از مردان است. راس (۱۹۹۹) نیز اشاره می‌کند این‌گونه زنان بیش از سایرین به روابط بین فردی مبتنی بر وابستگی گرایش دارند. همچنین به عقیده راس (۱۹۹۹) زنان بیش از مردان رابطه عاشقانه را بر مبنای تعهد و ایمنی تفسیر می‌کنند.

همچنین مطالعه اش میت و همکاران (۲۰۰۹) حاکی از این بود که سطوح بالاتر برون‌گرایی و توافق‌جویی با سطوح بالای سرمایه‌گذاری عاطفی رابطه دارد. از چشم‌انداز شناختی در روابط عاطفی نزدیک، طرح‌واره‌های ناسازگار، ماهیت، نگرش و عملکرد رابطه را تحت‌تأثیر قرار می‌دهند، چرا که آن‌ها بر اساس روابط ناسالم اوایل زندگی با افراد اصلی شکل گرفته‌اند و در بزرگسالی روابط فرد را با دیگران تحت‌تأثیر قرار می‌دهند (یانگ و گلوسکی، ۱۹۹۷). یانگ معتقد است که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، الگوهای ثابت و دیرپائی هستند که در دوران کودکی به وجود آمده‌اند و تا زندگی بزرگسالی تداوم یافته‌اند. افراد از طریق طرح‌واره‌ها به جهان نگاه می‌کنند. طرح‌واره‌ها، باورها و احساسات مهمی درباره خود و محیط هستند که افراد آن‌ها را بدون چون و چرا پذیرفته‌اند و در برابر تغییر مقاومت زیادی نشان می‌دهند (رافائل، برن‌استین و یانگ، ۲۰۱۱). یانگ، گلوسکی، ویشار (۱۳۸۶)، هجده طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه را شناسایی کرده‌اند که در پنج حوزه قرار می‌گیرند. این حوزه‌ها عبارت هستند از بریدگی و طرد؛ خودگردانی و عملکرد مختل؛ محدودیت‌های مختل؛ دیگر جهت‌مندی؛ گوش‌به‌زنگی افراطی و بازداری^۵. در این زمینه اسمیت، ولش و فیت (۲۰۱۰) مطرح می‌کنند که طرح‌واره‌های ناسازگار مرتبط با روابط نزدیک با تفسیرهای افراد از ناراحتی‌های بین فردی مرتبط هستند. همچنین زنان و مردان دارای طرح‌واره‌های ناسازگار و آسیب‌پذیر از راهبردهای مختلفی برای مقابله با نایمنی و تهدید در روابط نزدیک استفاده می‌کنند. در واقع مسائل مربوط به شریک زندگی و درگیری در رابطه عاطفی از معمول‌ترین ساز و کارهایی است که از طریق

-
1. Disconnection and Rejection
  2. Impaired Autonomy and Performance
  3. Impaired Limits
  4. Other-Directedness.
  5. Overvigilance and Inhibition

آن طرح‌واره‌ها خود را نشان می‌دهند و تداوم می‌یابند (یانگ، گلوסקو و ویشار، ۱۳۸۶؛ یوسفی، ۱۳۸۹؛ یوسفی، عابدین، تیرگری، فتح‌آبادی، ۱۳۸۹؛ ریسو، دوتویت، استین و یانگ، ۱۳۹۰). مکدرموت (۲۰۰۸) در پژوهش خود نشان داد که طرح‌واره‌های بی‌اعتمادی/بدرفتاری، محرومیت هیجانی، استحقاق و خودانضباطی ناکافی رابطه‌ی معناداری با کاهش رضایت از روابط عاشقانه دارند. اکبری و همکاران (۱۳۹۱) نشان دادند که دانشجویان دارای شکست عشقی با نشانگان بالینی دارای طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه‌ی فعال‌تری هستند.

هازان و شیور (۱۹۸۷) نظریه‌ی دل‌بستگی را به حیطه‌های عشق و روابط صمیمی نزدیک گسترش داده‌اند. آن‌ها معتقدند که کیفیت رابطه با موضوع‌های عشقی نخستین، کیفیت روابط عاشقانه بعدی و چگونگی باز-فراخوانی و حل و فصل مجدد فرایند جدایی-تفرد را پس از هر فقدان مهم و معنادار تعیین می‌کند (دهقانی، عاطف وحید، غرابی، ۱۳۹۰). از دیدگاه آن‌ها تجربه‌ی عشق یک فرایند دل‌بستگی است که به‌وسیله افراد مختلف، به گونه‌های متفاوت تجربه می‌شود، زیرا آن‌ها در نوع دل‌بستگی با یکدیگر تفاوت دارند. دل‌بستگی ایمن با ویژگی‌های ارتباطی مثبت مانند صمیمیت، خرسندی، دل‌بستگی اجتنابی با سطوح پایین‌تر صمیمیت و تعهد و دل‌بستگی دوسوگرا با شور، هیجان و نگرانی درباره‌ی روابط توأم با خرسندی کم مرتبط است (اولدریک، فیگوردو، ۲۰۰۹). امیری پیچاکلاهی و همکاران (۱۳۹۱) نشان دادند که سبک‌های دل‌بستگی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با تداوم نشانگان بالینی شکست عاطفی در دانشجویان مرتبط هستند. بر این اساس، هدف عمده‌ی پژوهش حاضر بررسی نقش صفات شخصیت، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دل‌بستگی در پیش‌بینی شکست عاطفی دانشجویان بود. پژوهش در صدد پاسخ‌گویی به سؤال اصلی زیر بود:

آیا طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، صفات شخصیت و سبک‌های دل‌بستگی می‌توانند شکست عاطفی را در دانشجویان پیش‌بینی کنند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر یک مطالعه‌ی توصیفی-همبستگی بود که به شیوه‌ی مقطعی انجام شد. جامعه‌ی پژوهش دانشجویان شاغل به تحصیل دختر دانشگاه شهید مدنی آذربایجان در سال تحصیلی ۹۲-۹۳ بودند. از جامعه‌ی فوق و با روش نمونه‌گیری هدفمند تعداد ۱۹۲ نفر که اخیراً شکست

عاطفی در جریان رابطه با جنس مخالف را تجربه کرده بودند، بر اساس پرونده‌های موجود در مرکز مشاوره دانشجویی که علت مراجعه و مشکل اصلی آن‌ها شکست عاطفی بود و همچنین فراخوان برای جلب دانشجویان دختر دارای شکست عاطفی در یک بازه زمانی سه‌ماهه انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش، دارا بودن تجربه شکست عشقی؛ گذشت حداقل ۳ ماه از فروپاشی رابطه، نبود وجود اختلال‌های روانی و نداشتن درگیری در رابطه دیگر بودند. پس از اخذ رضایت آگاهانه گروه نمونه، تک تک افراد به منظور بررسی ملاک‌های ورود به پژوهش، روان‌شناس بالینی با آن‌ها مصاحبه کرد و سپس پرسشنامه‌های پژوهش را تکمیل کردند. ابزارهای مورد استفاده در پژوهش عبارت بودند از:

پرسشنامه طرح‌واره یانگ^۱ (فرم کوتاه): نسخه اصلی پرسشنامه طرح‌واره‌ها (YSQ)، توسط یانگ (۱۹۹۴) برای اندازه‌گیری طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه ساخته شده است. همچنین شکل کوتاه پرسشنامه طرح‌واره‌ها (YSQ-SF) برای اندازه‌گیری ۱۵ طرح‌واره ناسازگار اولیه (یانگ، ۱۹۹۸) بر اساس فرم اصلی تهیه شده است. فرم بلند دارای ۲۰۵ سؤال و فرم کوتاه ۷۵ سؤال دارد. هر سؤال بر روی یک مقیاس ۶ درجه‌ای (کاملاً غلط=۱، تقریباً غلط=۲، بیشتر درست تا غلط=۳، اندکی درست=۴، تقریباً درست=۵، کاملاً درست=۶) نمره‌گذاری می‌شود. در فرم کوتاه، هر طرح‌واره توسط پنج سؤال سنجیده می‌شود. در این پرسشنامه، نمره بالا نشان‌دهنده طرح‌واره‌های ناسازگارانه اولیه است. در پژوهش حاضر به منظور سنجش طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه از فرم کوتاه (۷۵ سؤالی) پرسشنامه طرح‌واره یانگ استفاده شده است که ۱۵ طرح‌واره ناسازگار اولیه را در قالب ۵ حوزه می‌سنجد. این طرح‌واره‌ها عبارت هستند از: بریدگی و طرد (۱). رهاشدگی / بی‌ثباتی، ۲. بی‌اعتمادی / سوءرفتار، ۳. محرومیت هیجانی، ۴. نقص / شرم، ۵. انزوای اجتماعی / بیگانگی، خودمختاری و عملکرد مختل (۶). وابستگی / بی‌کفایتی، ۷. آسیب‌پذیری نسبت به ضرر / بیماری، ۸. خود تحول‌نیافته، ۹. شکست، محدودیت‌های مختل (۱۰). استحقاق / بزرگ‌منشی؛ ۱۱. خویشتن داری و خودانضباطی ناکافی، دیگر جهت‌مندی (۱۲). اطاعت، ۱۳. ایثار و گوش به زنگی بیش از حد و بازداری (۱۴). بازداری هیجانی، ۱۵. معیارهای سرسختانه/عیب‌جویی افراطی).

پژوهش‌های اویی و بارانف (۲۰۰۷)، لی، تایلور و دان (۱۹۹۹)، ریچ کبور و واندربرگ

1. Young Schema Questionnaire (YSQ)

(۲۰۰۶)، صدوقی، وفایی طباطبایی، اصفهانیان (۱۳۸۷)، آهی، محمدی‌تر و بشارت (۱۳۸۶) ساختار عاملی و روایی سازه آن را تأیید کرده‌اند. ذوالفقاری، فاتحی‌فر و عابدی (۱۳۸۷) فرم کوتاه پرسشنامه طرح‌واره یانگ را بر روی ۷۰ نفر از زوجین اجراء کردند. در پژوهش آن‌ها ضریب پایایی پرسشنامه از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۹۴ و برای پنج حوزه آن به این شرح به دست آمد: بریدگی و طرد ۰/۹۱، خودگردانی و عملکرد مختل ۰/۹۰، محدودیت‌های مختل ۰/۷۳، دیگرجهت‌مندی ۰/۶۷ و گوش‌به‌زنگی بیش از حد و بازداری ۰/۷۸. در پژوهش یوسفی (۱۳۸۹) ضریب پایایی پرسشنامه از طریق روش آلفای کرونباخ $\alpha = 0.88$ به دست آمد. این ضریب برای حوزه‌های طرح‌واره‌ها در دامنه‌ای از ۰/۵۵ تا ۰/۸۹ قرار داشت. همچنین ضریب پایایی پرسشنامه طرح‌واره یانگ از طریق بازآزمایی پس از دو هفته برابر با $r = 0.76$ به دست آمد.

پرسشنامه شخصیتی نئو (NEO-FFI-60): برای سنجش ویژگی‌های شخصیتی، از فرم کوتاه پرسشنامه ۵ عاملی شخصیت نئو استفاده شد که شامل ۶۰ سؤال است. این پرسشنامه بر اساس تحلیل عاملی نمرات فرم بلند پرسشنامه پنج عاملی شخصیت اجرا شده در سال ۱۹۸۶ به دست آمده است و ۵ بعد عمده شخصیت را اندازه می‌گیرد که عبارت هستند از روان‌نژندی (بعد N)، درون‌گرایی - برون‌گرایی (بعد E)، گشودگی (بعد O)، توافق‌جویی (بعد A) و مسئولیت‌پذیری (بعد C). برای هر عبارت پرسشنامه یک مقیاس درجه‌بندی پنج رتبه‌ای وجود دارد که دارای ارزش ۰ تا ۴ است. برای برخی از گویه‌ها این نمره‌گذاری به صورت معکوس انجام می‌شود. نمرات مقیاس با جمع بستن ۱۲ آیتم برای هر بعد به دست می‌آید (فتحی‌آشتیانی، ۱۳۸۸). در خصوص ویژگی‌های روان‌سنجی این ابزار باید گفت که از این پرسشنامه در ایران به طور وسیع در پژوهش‌های متعددی استفاده شده است. گروسی، مهریار، قاضی طباطبایی (۱۳۸۰) که گسترده‌ترین بررسی را روی این ابزار انجام داده‌اند، تأیید کردند که نسخه کوتاه نئو روایی و اعتبار خوبی در جمعیت ایرانی دارد. آن‌ها ضرایب پایایی را از طریق آلفای کرونباخ برای عامل‌های روان‌جورجویی، برون‌گرایی، گشودگی، توافق‌جویی و مسئولیت‌پذیری به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۷۳، ۰/۵۶، ۰/۶۸ و ۰/۸۷ به دست آوردند.

مقیاس دل‌بستگی بزرگسالان: مقیاس دل‌بستگی بزرگسالان که با استفاده از مواد آزمون دل‌بستگی هازن و شیور ساخته شده و در میان دانشجویان دانشگاه تهران هنجاریابی شده

است، یک آزمون ۱۵ سؤالی است و سه سبک دل‌بستگی ایمن، اجتنابی و دو سوگرا را در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم ۱، مخالفم ۲، نظری ندارم ۳، موافقم ۴، کاملاً موافقم ۵) می‌سنجد. حداقل و حداکثر نمره آزمودنی در خرده مقیاس‌های آزمون به ترتیب ۵ و ۲۵ خواهد بود. بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این مقیاس در ایران نشان داد که روایی و اعتبار بالایی دارد (بشارت، ۲۰۱۱). ضریب پایایی از طریق آلفای کرونباخ پرسش‌های خرده مقیاس‌های ایمن، اجتنابی و دو سوگرا درباره یک نمونه دانشجویی (۱۴۸۰ نفر شامل ۸۶۰ دختر و ۶۲۰ پسر) برای کل آزمودنی‌ها به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۴، ۰/۸۵ (برای دانشجویان دختر ۰/۸۶، ۰/۸۳، ۰/۸۴ و برای دانشجویان پسر ۰/۸۴، ۰/۸۵، ۰/۸۶) محاسبه شد که نشانه همسانی درونی خوب مقیاس دل‌بستگی بزرگسال است. ضرایب توافق کندال (روایی) برای سبک‌های دل‌بستگی ایمن، اجتنابی و دو سوگرا به ترتیب ۰/۶۱/۸۰، ۰/۷۵ و ۰/۷۵ محاسبه شد (حاتمی و رزانه، ۱۳۸۹).

پرسشنامه نشانگان ضربه عشق (LTSI): یک پرسشنامه خود-گزارش‌دهی محقق ساخته (دهقانی و همکاران، ۱۳۸۹) با طیف نمره‌گذاری لیکرتی که به منظور ارزیابی علائم سوگ ناشی از فروپاشی روابط رمانتیک تدوین شده است. این پرسشنامه ۴۵ ماده دارد و شامل یک مقیاس کلی و سه خرده مقیاس در برگیرنده علائم شناختی، هیجانی و رفتاری سوگ است. آیتم‌های این پرسشنامه بر اساس واکنش‌های شناختی، هیجانی و رفتاری ۳۰ نفر دانشجو پس از تجربه سوگ رمانتیک تنظیم شده است. ابتدا واکنش‌های شناختی، هیجانی و رفتاری یک به یک افراد ثبت شده و سپس آیتم‌ها بر اساس مؤلفه‌های شناختی، هیجانی و رفتاری طبقه‌بندی شد. اولویت هر آیتم بر اساس فراوانی و شدت آن در نظر گرفته شد و سپس آیتم‌های مشابه و تکراری حذف شد. ارزیابی روایی محتوای ابزار را سه نفر از همکاران متخصص در این زمینه انجام دادند و در نهایت شاخص آماری آلفای کرونباخ به منظور ارزیابی پایایی پرسشنامه در حد مناسبی بر روی یک نمونه دانشجویی ۴۹ نفری ۰/۷۹ به دست آمد، ضریب پایایی از طریق بازآزمایی با فاصله یک هفته بر روی همین گروه ۰/۸۱ به دست آمد (دهقانی و همکاران، ۱۳۸۹).

داده‌های پژوهش پس از غربالگری اولیه با استفاده از روش‌های آماری به‌ویژه تحلیل رگرسیون چندگانه به روش همزمان و توسط نسخه ۱۸ نرم افزار آماری برای علوم اجتماعی تحلیل شد.

یافته‌های پژوهش

پس از غربال‌گری اولیه پرسشنامه‌های تکمیل شده در نهایت داده‌های مربوط به ۱۹۲ نفر وارد تحلیل شد. میانگین و انحراف استاندارد سن گروه نمونه به ترتیب برابر با ۲۳/۹۴ و ۲/۸۷ بود.

میانگین و انحراف استاندارد نمره‌های گروه نمونه در متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: میانگین و انحراف استاندارد نمره‌های گروه نمونه در متغیرهای پیش‌بین و ملاک

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	بیشینه مقدار	کمینه مقدار
روان‌رنجورخویی	۲۶/۰۲	۸/۶۴	۴۶	۱۱۲
برونگرایی	۲۴/۸۲	۵/۶۹	۳۶	۱۵
گشودگی	۲۷/۴۱	۴/۱۳	۳۸	۲۰
توافق‌جویی	۲۸/۲۷	۶/۵۹	۴۲	۱۶
با وجدان بودن	۳۱/۵۲	۶/۷۰	۴۶	۱۵
بریدگی و طرد	۵۶/۳۴	۱۲/۵۸	۹۹	۳۸
خودگردانی و عملکرد مختل	۳۶/۵۰	۱۰/۸۲	۷۰	۲۰
محدودیت‌های مختل	۲۶/۲۰	۵/۸۸	۴۰	۱۴
دیگر جهت‌مندی	۲۳/۸۴	۶/۰۰	۴۰	۱۰
گوش‌به‌زنگی افراطی و بازداری	۲۵/۵۵	۷/۳۹	۴۱	۱۰
دل‌بستگی ایمن	۱۵/۱۴	۳/۶۲	۲۳	۶
دل‌بستگی اجتنابی	۱۱/۴۸	۳/۴۲	۱۹	۵
دل‌بستگی دوسوگرا	۱۴/۲۰	۳/۵۸	۲۰	۶
سوگ رومانیتیک	۱۳۶/۵۹	۳۲/۶۵	۲۰۵	۸۶

همان‌طور که در جدول ۱ گزارش شده است، میانگین و انحراف استاندارد نمره‌های گروه نمونه به تفکیک متغیرهای پیش‌بین و همچنین متغیر ملاک ارائه شده است. در جدول ۲ ضرایب همبستگی محاسبه شده برای هر یک از متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک نشان داده شده است.

جدول ۲: ضرایب همبستگی متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک

عامل	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
روان‌رنجورخویی														
برون‌گرایی	۰/۵۴**													
گشودگی	۰/۳۱**	۰/۱۸*												
توافق‌جویی	۰/۲۳**	۰/۰۲	۰/۶۰**											
با وجدان بودن	۰/۱۷*	۰/۱۱	۰/۳۹**	۰/۳۲**										
بریدگی و طرد	۰/۳۶**	۰/۳۲**	۰/۱۸*	۰/۲۱*	۰/۱۸*	۰/۰۹								
خودگردانی مختل	۰/۱۸*	۰/۱۳	۰/۱۸*	۰/۱۴	۰/۲۱*	۰/۱۱								
محدودیت‌های مختل	۰/۱۴	۰/۴۴**	۰/۰۱	۰/۱۷*	۰/۳۷**	۰/۰۷	۰/۰۵							
دیگر جهت‌مندی	۰/۱۲	۰/۳۱**	۰/۱۱	۰/۲۴*	۰/۱۱	۰/۳۳*	۰/۰۳	۰/۰۹						
گوش به زنگی افراطی	۰/۰۶	۰/۱۱	۰/۱۱	۰/۰۲	۰/۱۱	۰/۰۸	۰/۰۴	۰/۰۷	۰/۳۱**					
دل‌بستگی ایمن	۰/۳۷**	۰/۳۹**	۰/۰۵	۰/۰۲	۰/۰۳	۰/۲۳*	۰/۱۱	۰/۱۲	۰/۱۳	۰/۰۲				
دل‌بستگی اجتنابی	۰/۳۴**	۰/۱۶	۰/۲۱*	۰/۲۳*	۰/۱۶	۰/۴۸**	۰/۳۲**	۰/۱۱	۰/۰۶	۰/۳۷**	۰/۴۶**			
دل‌بستگی دوسوگرا	۰/۳۱**	۰/۲۲*	۰/۰۱	۰/۲۳*	۰/۲۳*	۰/۵۶**	۰/۴۱**	۰/۵۱**	۰/۲۳*	۰/۲۹*	۰/۲۳*	۰/۴۳**		
سوگ روماتیک	۰/۴۴**	۰/۴۷**	۰/۰۱	۰/۱۱	۰/۳۴**	۰/۳۱**	۰/۳۶**	۰/۱۲	۰/۴۱**	۰/۲۹*	۰/۳۶**	۰/۰۹	۰/۲۶*	

* همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

** همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

آن گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، علاوه بر همبستگی متوسط بین متغیرهای پیش‌بین، بین متغیر ملاک و اغلب متغیرهای پیش‌بین نیز همبستگی معنادار وجود دارد. از بین صفات شخصیت روان‌رنجورخویی و برون‌گرایی؛ و از طرح‌واره‌ها، حوزه خودگردانی و عملکرد مختل و دیگر جهت‌مندی؛ و از سبک‌های دل‌بستگی، سبک ایمن قوی‌ترین همبستگی را با سوگ روماتیک دارند.

در راستای آزمون فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر قابلیت پیش‌بینی شکست عاطفی بر اساس صفات شخصیت، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دل‌بستگی از تحلیل رگرسیون چندگانه (روش همزمان) استفاده شد. پیش فرض‌های عمده استفاده از تحلیل رگرسیون از طریق بررسی اندازه نمونه، داده‌های پرت، خطی بودن ارتباط متغیرهای پیش‌بین با ملاک، چند

هم‌خطی بودن، یکسانی پراکندگی و استقلال پس‌ماندها در خصوص تمامی تحلیل‌ها تأیید شد. برای نمونه، بررسی مفروضه هم‌خطی بودن نشان داد که شاخص عامل تورم واریانس (VIF) در دامنه ۱/۲۴ تا ۳/۳۱ و شاخص تولرانس در دامنه ۰/۴۷ تا ۰/۹۳ قرار دارد. از این رو می‌توان پذیرفت که متغیرهای پیش‌بین از یکدیگر مستقل هستند و هم‌خطی بودن چندگانه اتفاق نیفتاده است. پس از تأیید پیش‌فرض‌ها، جهت پیش‌بینی سوگ رماتیک از طریق متغیرهای پیش‌بین، تحلیل رگرسیون انجام شد که نتایج آن در جداول ۳، ۴ و ۵ گزارش شده است.

جدول ۳: شاخص ضریب همبستگی تعدیل شده متغیرهای پیش‌بین

شاخص مدل	همبستگی	مجذور همبستگی	مجذور ضریب همبستگی تعدیل شده	خطای استاندارد
۱	۰/۵۳	۰/۲۷	۰/۲۳	۸/۴۳

بر اساس جدول ۳ چنین استنباط می‌شود که همبستگی کلی متغیرهای پیش‌بین با متغیر ملاک حدود $R = 0/53$ و ضریب تعیین این متغیرها برابر است با $R^2 = 0/23$ ؛ به عبارت دیگر معادله رگرسیون روی این متغیرها (صفات شخصیت، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دل‌بستگی) می‌تواند حدود ۲۳٪ از واریانس سوگ رماتیک را تبیین کنند. جدول ۴ معناداری مدل رگرسیون را بر اساس تحلیل واریانس نشان می‌دهد.

جدول ۴: شاخص‌های تحلیل واریانس یک‌راهه برای بررسی معناداری کل مدل رگرسیون تغییرات

مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجموع مجذورات	F	سطح معناداری
۲۶۱۲/۲۳	۱۱	۲۳۷/۴۷	۳/۸۶	۰/۰۳۲
۱۴۲۶/۱۳	۲۷	۵۲/۸۵		
۴۰۳۸/۳۵	۳۸			

تحلیل واریانس جدول ۴ نشان می‌دهد که رگرسیون متغیرهای پیش‌بین به طرف میانگین متغیر ملاک از نظر آماری معنادار است. چرا که F محاسبه شده ۳/۸۶ در سطح $P < 0/05$ از نظر آماری معنادار هست.

در جدول ۵ ضرایب مربوط به تحلیل رگرسیون مربوط به هر یک از متغیرهای پیش‌بین گزارش شده‌اند.

جدول ۵: خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام سوگ رمانتیک بر اساس متغیرهای پیش‌بین

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	Beta	S.E	t	Sig
سوگ رمانتیک	بریدگی و طرد	۰/۰۳	۰/۷۸	۰/۷۹	۰/۳۴۲
	خودگردانی و عملکرد مختل	۰/۳۲	۰/۸۸	۲/۹۱	۰/۰۰۱
	طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه	۰/۰۴	۰/۹۹	۰/۹۱	۰/۲۹۳
	دیگر جهت‌مندی	۰/۳۱	۰/۷۱	۳/۰۶	۰/۰۰۱
	گوش به زنگی افراطی و بازداری	۰/۰۶	۰/۷۰	۰/۸۵	۰/۲۵۹
	روان‌رنجورخویی	۰/۲۷	۰/۸۱	۲/۸۹	۰/۰۰۲
	برون‌گرایی	۰/۰۱	۰/۷۳	۰/۱۷	۰/۷۴۴
	گشودگی	۰/۰۹	۰/۹۵	۰/۳۹	۰/۴۸۳
	توافق‌جویی	۰/۰۴	۰/۶۹	۰/۷۷	۰/۳۳۹
	با وجدان بودن	۰/۲۶	۰/۸۵	۲/۸۸	۰/۰۰۳
سبک‌های دل‌بستگی	دل‌بستگی ایمن	-۰/۲۸	۰/۹۷	-۲/۵۶	۰/۰۰۱
	دل‌بستگی اجتنابی	۰/۰۹	۰/۷۷	۰/۳۶	۰/۴۸۹
	دل‌بستگی دوسوگرا	۰/۱۱	۰/۵۳	۱/۰۱	۰/۰۸۷

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، بر اساس تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش‌بین شامل حوزه‌های خودگردانی و عملکرد مختل و دیگر جهت‌مندی از بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه؛ روان‌رنجورخویی و با وجدان بودن از بین صفات شخصیت و سبک دل‌بستگی ایمن از بین سبک‌های دل‌بستگی در پیش‌بینی سوگ رمانتیک دانشجویان دختر سهم معناداری داشتند.

بحث و نتیجه‌گیری

در یک نگاه کلی می‌توان مطرح کرد که پژوهش‌های محدودی بر روی فرایند فروپاشی

روابط عشقی و علل و عوامل تأثیرگذار در آن و همچنین پیامدهای ناشی از آن انجام شده است. ادبیات پژوهشی سوگ، سوگواری و داغ‌دیدگی ناشی از فروپاشی ارتباط با یک موضوع عشقی بسیار محدود است، در حالی که این مسأله به‌طور فراوان، به‌خصوص در دوره نوجوانی و جوانی تجربه می‌شود و پیامدهای وسیعی بر زندگی شخص دارد. تجربه عشق و سوگ عاشقانه در دوران تحصیل در دانشگاه نیز پدیده بسیار شایعی است و اغلب با پیامدهای مختلفی به‌ویژه مشکلات تحصیلی و افسردگی مرتبط است. بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف شناسایی و بررسی نقش صفات شخصیتی و عوامل شناختی - تحولی مرتبط با موضوع ضربه عشق انجام شد. نتایج نشان داد که متغیرهای پیش‌بین پژوهش، یعنی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، صفات شخصیت و سبک‌های دل‌بستگی می‌توانند نشانگان ضربه عشق را در دانشجویان پیش‌بینی کنند. اگرچه پژوهش‌های مشابهی یافته نشد که از لحاظ متغیرهای مورد مطالعه و روش‌شناسی هم‌تا با پژوهش حاضر باشند، ولی نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهشی اکبری و همکاران (۱۳۹۱) مبنی بر ارتباط بین حالات شخصیت و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با شکست عشقی، امیری پیچاکلایی و همکاران (۱۳۹۱) مبنی بر ارتباط بین سبک دل‌بستگی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و شکست عشقی، اشمیت و همکاران (۲۰۰۹) مبنی بر ارتباط بین صفات شخصیت و مشکلات در روابط عاشقانه، اولدریک و فیگوردو (۲۰۰۹) در زمینه ارتباط سبک‌های دل‌بستگی و روابط عاشقانه همسو و هماهنگ است. نتایج نشان داد که از حوزه‌های پنج‌گانه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، حوزه خودگردانی و عملکرد مختل بالاترین سهم را در پیش‌بینی نشانگان ضربه عشق داشت. طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه به‌عنوان باورهای بنیادین و زیربنایی، نقش مهمی در تعبیر و تفسیر رویدادهای زندگی هر فرد دارند، به عبارت دیگر افراد دنیا و تجارب زندگی خودشان را از چشم‌انداز طرح‌واره می‌نگرند. نگاهی به طرح‌واره‌های قرار گرفته در این حوزه می‌تواند تبیین‌های سودمندی را ممکن کند. چهار طرح‌واره وابستگی، خود تحول نیافته، شکست و آسیب‌پذیری، می‌توانند فرد را مستعد تجربه نشانگان ضربه عشق کند. ممکن است طرح‌واره‌های وابستگی و خود تحول نیافته، علت عمده تمایز نیافتگی در روابط با افراد مهم زندگی باشند. همچنین طرح‌واره شکست باعث فاجعه پنداشتن یک قطع رابطه ناخواسته شود و فرد را به‌سوی این نتیجه‌گیری سوق دهد که تمام روابط بین فردی او این‌چنین خواهد شد و او فردی محکوم به شکست در

زندگی است. همچنین حوزه دیگر جهت‌مندی که با دو طرح‌واره اصلی اطاعت و ایثار مشخص می‌شود بازتابی از یک منبع کنترل بیرونی در فرد دچار نشانگان ضربه عشق باشد. ممکن است این دو طرح‌واره با نادیده انگاری نیازهای هیجانی فرد و تمرکز بر کسب رضایت دیگران، فرد را دچار مشکل کنند. به‌ویژه این‌که یکی از تبعات مهم طرح‌واره ایثار این است که فرد سعی می‌کند تا به هر صورت و شکل رابطه را تداوم دهد. در بین صفات شخصیت مرتبط با مسأله نشانگان ضربه عشق، عامل روان‌رنجورخویی بالاترین سهم را در پیش‌بینی متغیر ملاک داشت. پرواضح است که تیپ شخصیتی روان‌رنجور استعداد و آسیب‌پذیری بالایی به پدیده فقدان و پیامدهای ناشی از آن خواهد داشت. شخصیت‌های روان‌رنجور معمولاً در روابط بین فردی، به‌ویژه روابط نزدیک و صمیمی حالت‌های نوسانی مختلفی را تجربه می‌کنند. راس (۱۹۹۹) معتقد است که افراد روان‌رنجور با حالاتی نظیر اضطراب، افسردگی و بدبینی به ضربه عشق واکنش نشان می‌دهند و احتمالاً قطع رابطه و شکست عشقی را به‌عنوان بازتابی از بی‌کفایتی خودشان تفسیر می‌کنند؛ اما نکته جالب توجه و تأمل‌برانگیز ارتباط بین عامل باوجدان بودن و نشانگان ضربه عشق بود. عامل فوق با صفاتی نظیر مسئولیت‌پذیری، نظم و انضباط مشخص می‌شود و محتمل‌ترین تبیین، این می‌تواند باشد که تعهد و التزام بسیار بالا به روابط بین فردی، به‌ویژه در رابطه با جنس مخالف، بازتابی از این عامل زیربنایی شخصیت باشد که هرگونه جدایی و فقدان را دال بر فقدان تعهد و شکست تلقی می‌کند. احتمالاً یک فرد روان‌رنجور با مسئولیت‌پذیری بالا، دارای این تلقی نادرست از رابطه عاشقانه است که رابطه باید به هر قیمت و شرایطی حفظ شود و تداوم یابد. سبک دل‌بستگی ایمن به‌صورت منفی با نشانگان ضربه عشق رابطه داشت و توانست آن را پیش‌بینی کند. به نظر می‌رسد افرادی که دارای سبک دل‌بستگی ناایمن هستند، بیشتر از افرادی که دارای سبک ایمن هستند، دچار شکست‌های عاطفی و عشقی می‌شوند. چرا وضعیت این‌گونه است؟ صاحب‌نظران نظریه دل‌بستگی اعتقاد دارند که کیفیت تجربه فقدان، انعکاسی از کیفیت روابط دل‌بستگی اولیه فرد است (دهقانی و همکاران، ۱۳۹۰). افراد در سراسر زندگی خود عشق و فقدان را تجربه می‌کنند. تجربه هر فقدان را می‌توان باز-فراخوانی و حل و فصل مجدد فرایند جدایی-تفرد دانست. درواقع، سوگ عاشقانه افراد دچار را به هسته اصلی خودشان برمی‌گرداند و سناریو مهم و تأثیرگذار روابط با افراد مهم زندگی اولیه را زنده می‌کند. به نظر می‌رسد هر چه قدر فرد از سبک

دل‌بستگی ایمن فاصله می‌گیرد، نایمنی او در روابط بین فردی، به‌ویژه در روابط نزدیک و صمیمی بیشتر می‌شود. پژوهش‌های متعددی وجود دارند که تأیید کرده‌اند سبک دل‌بستگی نایمن با مشکلات و ناراحتی‌ها در روابط عاشقانه مرتبط است (مک‌کارتی و موگان، ۲۰۱۰؛ اولدریک و فیگوردو، ۲۰۰۹؛ امیری پیچاکلایی و همکاران، ۱۳۹۱). در یک چشم‌انداز جامع از نتایج پژوهش حاضر می‌توان جمع‌بندی کرد که افراد روان‌رنجوری که دارای سطوح بالای باوجدان بودن هستند و طرح‌واره‌هایی مانند وابستگی، خود تحول نیافته، ایشار و شکست در آن‌ها فعال است در گستره یک سبک دل‌بستگی نایمن، در برابر قطع روابط عاشقانه و تجربه نشانگان ضربه عشق آسیب‌پذیر هستند. به رغم این‌که شکست عشقی مسئله‌ای رایج در محیط‌های دانشگاهی هست، ولی اغلب دانشجویان مبتلا، برای دریافت خدمات تخصصی مشاوره کم‌تر مراجعه می‌کنند و این موضوع یکی از علل پایین بودن حجم نمونه پژوهش حاضر است، به طوری که نمونه پژوهش حاضر در یک بازه زمانی سه‌ماهه و به شیوه دسترس‌تأمین شده است. نتایج ارائه‌شده در قالب این پژوهش می‌تواند به منظور فرمول‌بندی نشانگان ضربه عشق در چارچوب نقش عوامل شخصیتی استفاده شود. تدوین نیم‌رخ شخصیتی مبتلایان ممکن است به درک بیشتر و عمیق‌تر پویایی‌های درونی این افراد کمک کند و راه را برای درک گره‌های کور و پیچیده کار با این دسته از افراد و همچنین رهایی از چالش‌ها و بن‌بست‌های درمانی هموار کند. به‌ویژه اینکه پژوهش‌هایی (حمیدپور و اندوز، ۱۳۸۷؛ دهقانی و همکاران، ۱۳۸۹) وجود دارند که نشان می‌دهند مداخلات طرح‌واره محور و همچنین روان‌پویشی می‌توانند در بهبود وضعیت مبتلایان به نشانگان ضربه عشق اثربخش و سودمند باشد.

سپاسگزاری

نویسندگان وظیفه خود می‌دانند تا از دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش حاضر کمال امتنان و تشکر را داشته باشند.

منابع

- آهی، قاسم، محمدی فر، محمدعلی و بشارت، محمدعلی (۱۳۸۶). پایایی و اعتبار فرم کوتاه پرسشنامه طرح‌واره یانگ. مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی، ۳۷(۳): ۲۰-۵.
- اکبری، ابراهیم، محمودعلیلو، مجید، خانجانی، زینب، پورشریفی، حمید، فهیمی، صمد، امیری پیچاکالایی، احمد و عظیمی، زینب (۱۳۹۱). مقایسه دانشجویان دارای شکست عشقی با و بدون نشانگان بالینی در طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و الگوهای فرزندپروری، مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران. ۱۸(۳): ۱۸۴-۱۹۴.
- امیری پیچاکالایی، احمد، خانجانی، زینب، پورشریفی، حمید، عظیمی، زینب، فهیمی، صمد، اکبری، ابراهیم، محمودعلیلو، مجید و قاسم پور، عبدالله (۱۳۹۱). بررسی مقدماتی علل تداوم نشانگان بالینی شکست عاطفی دانشجویان با تأکید بر سبک‌های دل‌بستگی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، مجله اندیشه و رفتار، ۲۳(۶): ۲۱-۳۰.
- حاتمی ورزنده، ابوالفضل (۱۳۸۹). بررسی نقش واسطه‌ای سبک دل‌بستگی در رابطه بین سبک فرزندپروری و تعهد زناشویی در دانشجویان متأهل دانشگاه علامه طباطبایی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه علامه طباطبایی.
- حمیدپور، حسن و اندوز، زهرا (۱۳۸۷). بررسی مقدماتی اثربخشی طرح‌واره درمانی بر شکست عشقی، چهارمین سمینار بهداشت روانی دانشجویان، دانشگاه شیراز.
- ریسو، لارنس، دوتویت، پیترو، استین، دان و یانگ، جفری. (۱۳۹۰). طرح‌واره‌های شناختی و باورهای مرکزی در مشکلات روان‌شناختی (چاپ اول)، ترجمه حسن یعقوبی، رحیم یوسفی، مسعود قربانعلی پور. تبریز: دانشگاه تبریز.
- دهقانی، محمود، عاطف‌وحید، محمدکاظم و غرائی، بنفشه (۱۳۸۹). کارایی روان‌درمانی کوتاه‌مدت تنظیم‌کننده اضطراب در بهبود نشانگان ضربه عشق. پایان‌نامه دکتری روان‌شناسی بالینی. انستیتو روان‌پزشکی تهران، دانشگاه علوم پزشکی تهران.
- دهقانی، محمود، عاطف‌وحید، محمد کاظم و غرائی، بنفشه (۱۳۹۰). نشانگان ضربه عشق،

فصلنامه سلامت روان، ۵(۸): ۶۷-۷۴.

ذوالفقاری، مریم، فاتحی‌زاده، مریم و عابدی، محمدرضا (۱۳۸۷). تعیین رابطه بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با ابعاد صمیمیت زناشویی زوجین، فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۳(۴): ۲۶۱-۲۴۷.

صدوقی، زهره، آگیلار-وفایی، مریم، رسول‌زاده طباطبایی، کاظم و اصفهانیان، نامیه (۱۳۸۶). تحلیل عاملی نسخه کوتاه پرسشنامه طرح‌واره یانگ در نمونه غیر بالینی ایرانی، مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران، ۴(۲): ۲۱۹-۲۱۴.

فتحی آشتیانی، علی. داستانی، محبوبه. (۱۳۸۸). آزمون‌های روان‌شناختی: ارزشیابی شخصیت و سلامت روان. تهران: بعثت.

گروسی فرشی، میرتقی، مهریار، امیر هوشنگ و قاضی طباطبایی، سید محمود. (۱۳۸۰). کاربرد آزمون جدید شخصیتی نئو (NEO) و بررسی تحلیل ویژگی‌ها و ساختار عاملی آن در بین دانشجویان دانشگاه های ایران. مجله علوم انسانی الزهراء (س). ۱۱(۳۹): ۱۷۳-۱۹۸.

یانگ، جفری. کلوکسو، ژانت. ویشار، مارجوری (۱۳۸۶). طرح‌واره درمانی: راهنمای کاربردی برای متخصصان بالینی (چاپ اول)، ترجمه حسن حمید پور و زهرا اندوز. تهران: ارجمند. یعقوبی، حمید(۱۳۸۹). مشکلات شکست عاطفی، ماهنامه پیام مشاور: دفتر مرکزی مشاوره وزارت علوم و مرکز مشاوره دانشگاه تهران. شماره ۷۶.

یوسفی، رحیم (۱۳۸۹). بررسی اثربخشی و مقایسه دو مداخله آموزش گروهی طرح‌واره محور و سبک زندگی محور در افزایش رضایت زناشویی. پایان‌نامه دکتری روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

یوسفی، رحیم، عابدین، علیرضا، تیرگری، عبدالحکیم و فتح‌آبادی، جلیل (۱۳۸۹). اثربخشی مداخله آموزشی مبتنی بر مدل طرح‌واره‌ها در ارتقاء رضایت زناشویی، مجله روان‌شناسی بالینی، ۷: ۲۵-۳۷.

BahramiEhsan, Z. BahramiEhsan, H. Sadeghi, S.H. Karkhane, S. (2011). Relationship between consequences of love-failure and health's dimensions. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*; 30:2405-2407.

- Baranoff, J. Oei, T.P.S. (2007). Young Schema Questionnaire: Review of psychometric and measurement issues. *Australian Journal of Psychology*, 59(2):78- 86.
- Besharat, M. A. (2011). Development and validation of Adult Attachment Inventory. *Procedia - Social & Behavioral Sciences*, 30, 475-479.
- Caralis, D. & Haslam, N. (2004). Relational tendencies associated with broad personality dimensions. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 77, 397-402.
- Engel, G. Olson, K.R. Patrick, C. (2002). The Personality of Love: Fundamental Motives and Traits Related to Components of Love. *Personality and Individual Differences*; 32: 839-853.
- Hazan, C. & Shaver, P. (1987). Romantic Love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.
- Heaven, P. C. L. Da Silva, T. Carey, C. & Holen, J. (2004). Loving styles: Relationships with personality and attachment styles. *European Journal of Personality*, 18, 103-113.
- Lee, C. W. Taylor, G. & Dunn, J. (1999). Factor structure of the Schema Questionnaire in a large clinical sample. *Cognitive Therapy and Research*, 23, 441-451.
- McCarthy, G. Maughan, B. (2010). Negative childhood experiences and adult love relationships: The role of internal working models of attachment. *Attachment & Human Development*; 12(5): 445-461.
- McDermott, N. (2008). Early maladaptive schemas, attachment, negative affect and relationships satisfaction. MA thesis, Rowan University.
- Nelsen, J. Erwin, C. & Delzer, J. (1999). *Positive discipline for single parents: Nurturing, cooperation, respect and joy in your single-parent family*. Rocklin, CA: Prima Publishing.
- Olderbak, S. & Figueredo, A. J. (2009). Predicting romantic relationship satisfaction from life history strategy. *Journal of Personality and Individual Differences*, 46, 604-610.
- Peterson, C. (2006). *A primer in Positive Psychology*. Oxford university press.
- Rijkeboer, M. M. & van den Bergh, H. (2006). Multiple group confirmatory factor analysis of the Young Schema-Questionnaire in a Dutch clinical versus non-clinical population. *Cognitive Therapy and Research*, 30, 263-278.
- Rosse, R.B. (1999). *The love trauma syndrome: free yourself from the pain of a broken*. Perseus Publishing, a Member of the Perseus Books Group.
- Sanamnejad, G. Pashavi, G. Oftadehal, M. Ostadhasanloo, H. Khodayarifard, M. Aryan, K. Farahani, H. (2011). Emotional intelligence and self-concept in people with and without failure in love. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*; (2011); 30:1447-1451.
- Schmitt, D.P. Youn, G. Bond, B. Brooks, S. Frye, H. Johnson, S. Klesman, J. Peplinski, C. Sampias, J. Sherrill, M. Stoka, C. (2009). When will I feel love?

- The effects of culture, personality, and gender on the psychological tendency to love. *Journal of Research in Personality*;43:830–846.
- Smith, J.D. Welsh, D.P. Fite, P.J. (2010). Adolescents' relational schemas and their subjective understanding of romantic relationship interactions. *Journal of Adolescence*.33:147–157
- Watson, E. (2004). Attachment, Accommodation and the outcomes of Romantic Relationship.
- White, J. K. Hendrick, S. S. &Hendrick, C. (2004). Big Five personality variables and relationship constructs. *Personality and Individual Differences*, 37, 1519–1530.
- Young,J. Gluhoski, V. (1997). *A schema-focused perspective on satisfaction in close relationships*. In Sternberg RJ, Hojjat M. Satisfaction in close relationships. New York:Guilford Press.p.356-381.
- Young, J. E. & Brown, G. (1994). Young Schema-Questionnaire (2nd ed.). In J. E. Young, Cognitive therapy for personality disorders: A schema-focused approach (Rev. ed. pp. 63-76). Sarasota, FL: Professional Resource Press.
- Young, J. E. (1998). *Young Schema Questionnaire Short Form*. New York: Cognitive Therapy Center.

نویسندگان

yousefi@azaruniv.edu

رحیم یوسفی

دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران
انتشار بیش از ۳۰ مقاله در نشریات معتبر داخلی و خارجی.

elhamadhamian3@gmail.com

الهام ادهمیان

کارشناس ارشد روان‌شناسی
انتشار ۴ مقاله علمی پژوهشی در مجلات معتبر داخلی

karim.abdolmohamadi@yahoo.com

کریم عبدالمحمدی

کارشناس ارشد روان‌شناسی
انتشار ۳ مقاله علمی پژوهشی در مجلات معتبر داخلی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

The Role of Early Maladaptive Schemas, Personality Traits and Attachment Styles in Prediction of Female Students Love Trauma Syndrome

Rahim Yousefi¹

Elham Adhamian²

Karim Abdolmohammadi³

Abstract

Experience of love and romantic grief is prevalent among university students. The aim of this research is to study the role of early maladaptive schemas, personality traits and attachment in prediction of love trauma syndrome. For this, 192 female students from Azarbaijan Shahid Madani University were selected using Purposive sampling based on inclusion criteria. Selected sample completed the YSQ, NEO-SF, and AAS scales. Data was analyzed by regression. Finding showed that Impaired Autonomy and Performance and Other-Directedness schema domains, neuroticism, Conscientiousness, and secure attachment style were able to predict love trauma syndrome. Early maladaptive schemas, personality traits and attachment are related with love trauma syndrome, and can predict it.

KeyWords

Schema; Personality; Attachment; Love Trauma

---

1. Associate Professor of Psychology at the University of civil martyr Azerbaijan, Tabriz, Iran

2. Master of Science in Psychology

3. Master of Science in Psychology

DOI: 10.22051/jwsps.2016.2559

Submit Date: 2015/3/2

Accept Date: 2016/12/13